

KURJER LITEWSKI

WYDAWNICTWA ROK VIII.

Wychodzi codziennie rano, oprócz dni poświęconych.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA prospekt 5-to Jerski № 28.

Adres telegraficzny: Wilno Kurjer. — Skrzynka pocztowa № 96.

Telefon № 129, telefon drukarni № 685.

Administracja otwarta od godz. 10—4 po poł. W niedziele od 12—1 p. p.

Redakcja przyjmuje od godz. 1—2 po połud.

CENY OGŁOSZEŃ:

Nadesłane za wiersz petitowy w tekście, lub jego miejsce 1 rub. Ogłoszenia na 1-iej stronie za wiersz petitowy lub jego miejsce 60 kop. Ogłoszenia na 1 str. o pożycz państw. za wiersz pet. lub jego miejsce 1 rub. Nekrelogi za wiersz pet. lub jego miejsce na 1 str. 50 k., po tekście 30 k. Z życia towarzyskiego. Zawodomienia do 10 wierszy — 5 rb. Ogłoszenia zwycięzynie miejscowe za wiersz pet. lub jego miejsce 18 kop. Ogłoszenia zwycięzynie zamiejscowe za wiersz pet. lub jego miejsce 20 kop. Drobne ogłoszenia za każdy wyraz 4 kop. najmniejsze 40 kop. Ogłoszenia w niedzielny numerze o 25 proc. drożej. Dołączenie prospektów do „Kurjera” 7 rb. od tysiąca oprócz opl. poczt.

WARUNKI PRENUMERATY

	Rocznica	Półrocz.	Kwartał	Miesięcz.
W WILNIE	8—	4—	2—	—70
Z PRZESYŁKĄ POCZTOWĄ	10—	5—	2,50	—84
ZAGRANICĄ	16—	8—	4—	1,50

Zmiana adresu 20 kop. — Za odesłanie do domu 10 kop. miesięcznie. Listów niefrankowanych lub niedostatecznie opłaconych „Kurjer” nie przyjmuje. Rękopisów — nie zastępowanych do zwrotu — nie przechowuje.

Ogłoszenia „Kurjer” drukuje tylko w języku polskim. — Ogłoszenia przyjmuje się w Administracji „Kurjera Lit.” do godz. 4 p. p. Od 4—6 p. p. w Biurze Ogłoszeń L. i E. Metzla i S-ka, Wielka 33, telefon № 885. Po godz. 6-jej nekrologi i inne niecierpiące zwłoki za wiadomienia, w drukarni Józefa Zawadzkiego, Suworska № 3.

Numer pojedynczy 5 kop.

Rękopisy i listy w sprawach redakcyjnych prosimy adresować: Do Redakcji „Kurjera Litewskiego” w Wilnie. — Ogłoszenia, oferty i listy w sprawach prenumeraty prosimy adresować: Do Administracji „Kurjera Litewskiego” w Wilnie.

Numer pojedynczy 5 kop.

Przypominamy Sz. Prenumeratorom, że czas odnowić przedpłatę za kwartał IV 1912 r.

POLSKI TEATR MIEJSKI w Wilnie

pod kierunkiem JANA PAWŁOWSKIEGO i JULIANA STRYCHARSKIEGO. Dziś, w czwartek, 10 października (cecy zniżone): „W gołębniku” komedia w 5-ech aktach Nikorowicza.

Jutro „Warszawianka” oraz „Psycho”.

KINEMATOGRAF 9, 10, 11 i 12 października 1912 r.

BRONISŁAWA Zwycięztwo nad kobietą. Wspaniała komedia w 2-ech częściach, grona znakomicie przez wybitnych artystów teatru w Kopenhadze, z udziałem niezrównanych p. ni Elzy Frejlich i p. Garrisona.

Północ przeciwko południowi. obraz artystyczny na tle historii o niepodległości Stanów Zjednoczonych w Ameryce.

Bibuś w kinematografie, komiczny. Początek o godz. 8-jej pp.

Teatr Familijny Świat atrakcyj! Nowe arcydz. barwn. fotogr. złota seria Nordisk. Zwycięztwo nad kobietą, wspaniała komedia w 2-ech częściach, z udziałem znanej artystki pani Elzy Frejlich, pana Garrisona i pana Duzena.

R. Sztremera, Północ przeciwko południowi, epizod wojenny. Przystąpił się — komedia. Przegląd ostatnich wydarzeń (kronika).

ul. Wielka 74.

MIĘSKA SALA KONCERTOWA.

W sobotę, 13-go października 1912 roku odbędzie się pierwszy KONCERT

Orkiestry pod dyrekcją K. Gałkowskiego. PROGRAM: 4-ta symfonia Czajkowskiego, żydowska rapsodia Zolotarewa, Suita Stinow-skiego, Ostatnia burza Massany 1812-ty rok, Trzymusła uwertura Czajkowskiego (w połączeniu z wojskową orkiestrą Saratowskiego pułku).

Bilety punktualnie o godz. 8 wiecz. CENY: miejsce od rb. 3.10 do 42 kop. — Bilety sprzedaje się w księgarniach W. Makowskiego i A. Szykła.

Koncertowa Ogrodu Botanicznego dyr. I. SZUMANA.

Dzisiaj Wspaniały Concert-Cosmopolite. Etoile Expresse Melia. Początek o godzinie 11-jej wieczorem.

Prosp. 5-to Jerski № 28.

Prosp. 5-to Jerski № 28.

Redakcja i Administracja „Kurjera Litewskiego” przeniesione zostały na prospekt 5-to Jerski № 28.

Prosp. 5-to Jerski № 28.

Prosp. 5-to Jerski № 28.

Prosp. 5-to Jerski № 28.

Prosp. 5-to Jerski № 28.

Prosp. 5-to Jerski № 28.

Prosp. 5-to Jerski № 28.

Prosp. 5-to Jerski № 28.

Prosp. 5-to Jerski № 28.

Prosp. 5-to Jerski № 28.

Prosp. 5-to Jerski № 28.

Prosp. 5-to Jerski № 28.

Prosp. 5-to Jerski № 28.

Prosp. 5-to Jerski № 28.

Prosp. 5-to Jerski № 28.

Prosp. 5-to Jerski № 28.

Prosp. 5-to Jerski № 28.

Prosp. 5-to Jerski № 28.

Prosp. 5-to Jerski № 28.

D-r WŁ. ŁOWMIAŃSKI

powrócił z zagranicy. Spec. choroby gardła, nosa i ucha. Godz. przyj.: 11—11,5—4. Preobrażewska d. 7 m. 4. 60455

Ból zębów. Próchnica, specyficzna choroba zębów najbardziej rozpowszechniona wśród ludu orobora — trapiła ludzkość już tysiące lat. Jest ona wynikiem wszystkich, wytwarzających się w jamie ustnej szkodliwych czynników, — które łącznie i stale działając, mogą wreszcie zupełnie zburzyć organ tak odporny, jakim jest ząb. Istnieje jednak sposób przeszkodzenia szerzeniu się owej szkodliwości i usunięcia jej skutków: hygiena ust oraz racjonalne odżywianie w wieku dziecięcym. Słowa te, p. s. n. dla laików przez lekarza-dentystę, Karola Techmera w Kassel, składają nas by ponownie wskazać na to, iż w Sarg'a kremie do zębów „Kalodont” oraz tegoż wodzie do płukania ust posiadamy pierwszorzędny środek, który odpowiada wszelkim warunkom, niezbędnym do przeprowadzenia racjonalnego i higienicznego utrzymania zębów i jamy ustnej. Sarg'a „Kalodont” dostać można we wszystkich aptekach, składach aptecznych, perfumeryach. Z powodu licznych naśladownictw żądać należy wyraźnie Sarg'a „Kalodont” № 15. 23659

O BAWY.

Wbrew zapewnieniom pokojowym, idącym ze sfer oficjalnych rosyjskich, zarówno we Francji, jak w Niemczech i w Anglii opinia publiczna bynajmniej nie jest pewna stanowiska Rosji wobec dalszego przebiegu powikłań bałkańskich. Ze p. Sazonow jest zwolennikiem kompromisu i zgody z Austrią — to nie dowodzi niczego. Cały świat wie, że ze wszystkich ministrów rosyjski minister spraw zagranicznych jest najmniej samodzielnym. Wpływy decydujące działają zwykle poza nim. Tak zdaje się być też i obecnie. Propaganda wojny, jaką uprawia bezustannie, niezależnie od intencji kół dyplomatycznych, cała prasa reakcyjno-nacjonalistyczna z „Now. Wr.” i „Golosem Moskwy” na czele — daje niemało do myślenia. Nie stanowi bowiem tajemnicą, iż jest to wyraz nastroju, panującego w pewnych sferach bardzo wysokich, i mogących przechylić szalę zdarzeń. Stąd niepokój na giełdach europejskich, stąd niemilknący zgiełk w prasie, ostrzegającej przed niespodziankami, groźąc mościami światu ze strony Rosji. Charakterystyczne — że w możność zachowania zupełnej neutralności przez Rosję nie wierzą też ani słowianie bałkańscy, ani turcy. Ci ostatni liczą stanowczo na wojnę europejską, a pisma konstantynopolskie uprawiają już dziś namietną nagankę na Rosję, posądzając ją o kłótnię przeciwko całości Turcji. — Słowianie bałkańscy są zdania, iż jeśli Rosja pragnie otworzyć dla się Dardanele, to musi wziąć udział jaknajbardziej aktywny w rozwoju wypadków na półwyspie i opowiedzieć się kategorycznie po stronie Serbji, Bułgarji i Czarnogórze. Podobnie rozumują rosyjscy słowianofile, których głos w sprawach, dotyczących polityki na bliskim Wschodzie nie jest dotychczas bez znaczenia. W tej chwili posyłają oni na teren wojny oddziały Czerwonego Krzyża, ale najchętniej posłaliby tam kilka korpusów. Nie tają się z tem wcale. Austrii cisnęliby wyzwanie oddawna. Tembardziej, iż sądzą, że w walce o nowe zdobycze na Bałkanach Austro-Węgdy będą odosobnione. Rzym i Berlin jakoby ich nie popra... Włochy wolałyby same coś zagarnąć, a Niemcy wojny nie chcą. Odosobnienie grozi jednak na wypadek wmięszania się w konflikty bałkańskie i Rosji. O tem by mogła liczyć ona na poparcie Francji — niema mowy. Dość wziąć do ręki pisma francuskie z dni ostatnich. Panuje tam ton dla Rosji wprost niechętny. Jej apetyty bałkańskie są źle widziane. Pobrękiwanie orężem prasy nacjonalistycznej — krytykowane bardzo ostro. „Temps” wyśmiewa

„Now. Wremia”, „Eclair” polemizuje z „Golosem Moskwy”, klerikalno-antysemicki „Libre Parole”, socjalistyczna „Humanité”, umiarkowany „Gil Blas” zgodnie napadają na polityczne aspiracje Rosji. Można sobie przedstawić z jaką przyjemnością czytają te napasły publicystyczne w Wiedniu. W stosunkach rosyjsko-francuskich zaczyna się znów coś psuć jakgdyby. Ledwie Poincaré zreperował chwycący się sojuszu, alści nietakt rosyjskiej prasy prawicowej znów zrobił swoje. Społeczeństwo francuskie zaczyna spoglądać na Rosję jako na źródło niespodzianek. W Paryżu stosują do polityków rosyjskich, jak pisze korespondent „Rieczy”, znane słowa Bismarka: „Ils ne savent pas bien ce qu'ils veulent, mais ils le veulent bien”. Nie dowodzi to zaufania do rozumu politycznego Rosji. Wojowniczy nastrój nacjonalistów, posiadzenia Towarzystwa słowiańskich, formowania się pułków ochotniczych w Moskwie, dążących na Bałkany — wszystko to budzi we Francji zrozumiałe niepokój. Naród francuski boi się być wciągnięty w awanturę, na której nie może nic zyskać. Przymierze rosyjskie poczyna być czemś uciążliwym. Stosunek Francji do wojny obecnej formuluje doskonale „Lanterne”. „Nie życzymy powodzenia żadnej ze stron walczących. Pragniemy tylko, by oszczędziły one Europie widoku walk krwawych i aby interwencja mocarstw nastąpiła wprzód nim wojna sprawi na Bałkanach spustoszenia zbyt wielkie. Byle tylko mocarstwa owe nie uległy podstępom egoizmu i nie zechciały skorzystać coś na rozpaczętej walce”. Ten punkt widzenia, oczywiście, wyklucza najzupełniej popieranie jakiegokolwiek akcji rosyjskiej, okrom chyba jaknajzupełniej pokojowej. Ze zaś grozi niebezpieczeństwo, iż w Rosji mogą wziąć górę elementy, pragnące rzucić się na nowo hazardy, Francja zgóry oświadcza, że na pomoc jej liczyć nie mogą. Najkategoryczniej wypowiada się „Libre Parole”, nazywając Rosję państwem azjatyckim, z którego Francja dotychczas nie miała najmniejszego pożytku. Sojusz z niem narażał Francję tylko na ofiary pieniężne, pomimo których Rosja wciąż prowadziła tajne konszachty z Niemcami”. Zaś „Correspondent” stawia pytanie, czy Rosja zanim zwróci się do swego sprzymierzeńca po jakokolwiek pomoc — wprzód wprowadziła wojska do Królestwa Polskiego, skąd czołgała część ich, pragnąc sobie zjednać prusaków. Jak więc widzimy, Rosja na wypadek wmięszania się zbrojnego w sprawy bałkańskie może liczyć tylko na siebie. Jej walka z Austrią byłaby pojedynkiem zapewne. Pojedynk ten wciąż jednak leży w granicach możliwości. Żywiły popychające Rosję do czynu mają bowiem za sobą pewne racje. Szowinizm narodowy nie jest tu wszystkim. Widzą one upadający prestiż międzynarodowy wielkiego imperjum, widzą jak raz za razem schodzi ono z drogi każdemu, kto tylko umie postawić się dość hardo. Widzą zanik jego wpływów w Słowiańszczyźnie szczególnie... I zdaje im się, że to ostatnie ratować może tylko... oręż. Tu tkwi właśnie patriotyzm nacjonalistycznego błąd najbardziej. Zdobycie serca i zaufania słowian Rosji winna wprzód inaczej — ale do tego ciasny egoizm narodowy rosyjski nie zdaje się być zdolnym. Egoizmu narodowego cecha to zresztą powszechna, zawsze woli ona walkę niżli sprawiedliwość. I płaci za to drogę... W. B—ski.

U Szeika-ul-Islam.

(Wywiad naszego korespondenta w Konstantynopolu).

Kuru-Czesme, d. 4 (17) paźdz.

Pewne dzienniki europejskie w ostatnich dniach zaczęły przypisywać specjalny charakter wojnie, która niebawem ma wybuchnąć na Bał-

kanach, nazywając ją walką krzyżową z półkryżem i przysłały także do wniosków tego rodzaju, że w razie pierwszej poważnej klęski Turcji, chrześcijanom zagraża bardzo poważne niebezpieczeństwo, gdyż tłumy sfanatyzowane zechcą prawdopodobnie uciec się do ich rzezi. Rozumie się, że podobne insynuacje znalazły łatwo wiarę w ludności chrześcijańskiej i tak już wiele przerażonej obecnymi wypadkami, czemu niema się co dziwić, gdyż na tym świecie jest wszystko możliwe, a szczególnie w Turcji — i nie jeden już zamożniejszy człowiek, zabrawszy swą rodzinę, opuścił brzozi Bosforu, udając się zagranicę, by wyzwać przebieg wypadków w bezpieczniejszym miejscu. Chcąc usłyszeć z ust samego najwyższego zwierzchnika kościoła muzułmańskiego jego pogląd na obecną sytuację, zwróciłem się do niego z prośbą telegraficzną, by raczył mi udzielić audjencji. Dżemaleddin-efendi, obecny szeik-ul-islam, który za czasów *ancien régime* piastował także tę godność w ciągu lat wielu i nieraz w chwilach nie mniej krytycznych zastępował wielkiego wezyra i przysłał mnie z niewypowiedzianą radością w swym pałacu *gali* nad Bosforem, w Kuru-Czesme, proceję miejscowości podmiejskiej, odległej od Konstantynopola o pół godziny jazdy statkiem parowym i raczył mi oświadczyć, co następuje: „Rzeczy skłóconych państw — rzekł czcigodny *imam* — nieco ironicznym głosem — okazują swe mi działaniami, że czynnikami ich aktualnej polityki jest niby to *chrześcijańskość*. I właśnie w tym celu rząd bułgarski, organizując nowe czety i posyłając je do Rumelji ażeby one tam rzuciły bomby i robiły przez to wzburzenie umysłów pomiędzy ludnością muzułmańską i podniecały ich mimowolnie do rzezi chrześcijańskiej, niema ni innego na celu, jak tylko zjednać sobie sympatję Europy i skorzysta z użec religijnych świata chrześcijańskiego. „Choć jestem pewni — mówił w dalszym ciągu mój dostojny interlokutor — że nasz rząd, jak również i lud nie zapomni nigdy o swych obowiązkach względem swych współrodaków-chrześcjan, to, ażeby zadać kłam tym bezcelem projektom naszych wrogów, trzeba ażebyśmy, my muzułmanie, dołożyli wszelkich starań do zwiększenia miłości braterskiej, którą my zresztą zawsze żyjemy (!!) dla naszych współobywateli nie muzułmanów. „Dowiedzmy ludzkości — mówił szeik-ul-islam — że w XX stuleciu my nie prowadzimy wojny religijnej, lecz jako naród cywilizowany, niekamy się do oręża jedynie dla obrony ojczyzny i że zgodnie z naszymi współrodakami-chrześcjanami dążymy ku granicy pod wspólnym sztandarem otomańskim. „Rozstałem cyrkularz — mówił dostojny *imam*, czcując mnie tradycyjną miniaturową filiżanką czarnej kawy — do wszystkich muftiów, imamów i szeików *teke* w Turcji europejskiej, by oni zalecieli naszym braciom muzułmańskim, najwięcej wystawionym na niebezpieczeństwo, zagrażające ze strony naszych wrogów, by się oni nie obawiali wybuchów bomb... Zeby oni pamiętali zawsze, że mamy rząd i armię zawsze gotową do ścigania tych zbrodniarzy... i skarcenia ich należyście”. Dr. Isma'il-Bej.

WYBORY.

Wybory ponowne od ludności rosyjskiej w Wilnie.

Gubernator podał do wiadomości publicznej, co następuje:

Podczas wyborów na zjeździe miejskim od ludności rosyjskiej w powiatu wileńskiego w d. 5 października nikt z kandydatów nie otrzymał absolutnej

* Willa nad brzegiem rzeki, jeziora lub morza; od fatarskiego słowa *yal* brzeg; stąd Jalta miasto nadbrzeżne.

** Tekę po turecku znaczy kląźtor.

większości. Wobec tego, na podstawie 106 § Najwyższej zatwierdzonej ustawy z d. 3 (16) czerwca 1907 r. gubernator wyznaczył wybory dodatkowe w d. 14 (27) października. Na wyborach tych zostaną wybrani trzej kandydaci względnie większością głosów.

W związku z powyższym t. zw. „grupa wyborców rosyjskich” puściła w obieg odezwę anonimową, w której, scharakteryzowawszy nader jaszkrawo i dosadnie nieudowodnioną wszystkich innych kandydatów poleca wybór jednego z trzech kandydatów: Kowaluka, Pigulewskiego i Powołockiego.

Zaś wyborczy bezpartyjny komitet rosyjski likwidował już swą działalność.

W Mińszczyźnie.

(z) O ile przed dokonaniem prawyborów pisma tutejsze, a zwłaszcza „Minsk. R. Słowo” ujawniały energię, idącą aż nadto daleko, o tyle teraz mimmo, że najważniejszy moment nie nastąpił, t. j. wybory same nie zostały dokonane — w prasie zapanowała cisza niezadowolona. Zato pomiędzy grupami „kadeków” wrę, i wogóle panuje najkompletniejsza niepewność rezultatów.

Opublikowanie przez Pet. Ag. Tel. rezultatu prawyborów w ziemi Mińskiej odznacza się tak humorystyczną fantazyacją, że jeśli informacje Agencji z innych gubernji są również „ściśle”, możemy powinszować w rzeczy samej.

Agencja naliczyła: 63 prawicowców, 23 nacjonalistów, 12 postępowców, 2 kadeków, 2 z Koła polskiego (?), 10 polskich narodowców, 5 lewych, 1 skrajny lewicowiec i 8 bezpartyjnych.

Polaków jest wogóle 20, z których 2 robotników. Co za określenie o wnych 2 wyborców, jako „z Koła polskiego”? — Gdzie reszta polaków poza 12 wymienionymi?

Podział na prawicowców i nacjonalistów, tycający się głównie masy wyborców, to jest 34 popów i 41 chłopów jest fikcją, bo po pierwsze w Mińszczyźnie doszukacie się różnicy między tymi odcieniami nieposob, a powtóre wyborcy tej kategorii są wogóle tak słabo uświadomieni, że zaliczanie ich tu, lub gdzieindziej żadnego sensu niema.

Jedynie racjonalnym jest podział na popów, chłopów, rosjan inteligentnych, polaków i żydów. Ze te dwie ostatnie grupy ani do nacjonalistów ani do prawicowców nie należą — to pewna. Wiadomem jest także, że wśród rosjan inteligentnych, oprócz jednego znanego ze swych lewicowych poglądów, może się znaleźć i paru innych, również w o-pozycji. Chłopi zaś zdeklarują się wówczas, gdy będzie jawnem czy są prowadzeni przez popów czy nie.

Dość usilnie agitowaną jest idea niewyberania popów dłażego, że w III Izbie mówili oni wyłącznie o poprawie bytu duchowieństwa, o walce z „inorodkami”, a o istotnej biedzie i potrzebach ludu milczeli.

Prawybory w Czerykowie.

(J. C.) Na wyborców z pow. czerykowskiego, gub. mohylewskiej powołano: z kurji ziemiańskiej polskiej p. Wasilewskiego i rosyjskiej pp. Pomiatowskiego, Sawicza i Kokoszyńskiego, oraz popów Janowicza i Holyca, zaś z kurji miejskiej rosjanina Korolkę i żyda Rodnaha.

Sytuacja wyborcza w Królestwie. W poniedziałek odbyło się w Warszawie zebranie wyborców polaków kolegium warszawskiego. W imieniu wyborców, którzy przeszli z listy koncentracyjnej oświadczone, że stoją oni niewzruszenie przy kandydaturze p. Jana Kucharzewskiego. Na to w imieniu wyborców, którzy przeszli z listy demokratyczno-narodowej oświadczone, że i oni na p. Kucharzewskiego głosować będą.

„Słowo” notuje fakt ten z wielkim uznaniem i zaznacza, że Demokracja Narodowa zgodnie z tem, co twierdziła od samego początku: że większość wyborców polskich powinna zdecydować, jaka kandydatura jest dla ogółu wyborców polskich obowiązująca.

Uchwała ta nie zabezpiecza jednak bynajmniej wyboru p. Kucharzewskiego. Żydy asymilatorzy czynią podobno zabieg w tym kierunku, ale dotąd podobno bezskutecznie. Żydy dotąd, jak się zdaje, nie mogą powiązać decyzji ostatecznej. „Hajnt” podaje telegraficznie opinię p. M. Winawera, który rozpoczął swą karierę życiową jako żyd-polak, skończył uniwersytet war-

Do wiadomości mieszkańców m. Mińska i okolicy.

Ogłoszenia do „Kurjera Litewskiego” z Mińska i okolicy przyjmują tylko: ADMINISTRACJA „KURJERA LITEWSKIEGO” w Wilnie, DOM HANDLOWY L. I E. METZL I S-ka w Wilnie oraz KSIĘGARNIA W. MAKOWSKIEGO w Mińsku.

„KSIĄDZ PIOTR SKARGA”

SZKIC HISTORYCZNY. Wydawnictwo „Przyjaciela” na uczczenie jubileuszu. Cena 12 kop.

Do nabycia we wszystkich księgarniach i w redakcji „Przyjaciela”.

EAU DE COLOGNE AUX FLEURS ED. PINAUD

Potrzebny 61509

główny buchalter

w dużym interesie handlowym, pensja miesięczna od 150 do 200 rb. Oferty proszę nadesłać do Administracji „Kurjera Litewskiego”, pod „Buchalter”.

szawski i ogłosił przy pomocy Kasy Mianowskiego dobrą rozprawę prawniczą, obecnie zaś jest jednym z przywódców rosyjskich kadetów. P. Witawer wyraża nadzieję, że postępowcy polacy zechcą się może od innych żywców „Koncentracji” oddzielić. Jeżeli zaś nie, to p. W. radzi wybrać albo żyda, albo robotnika, bez względu na jego kwalifikacje, bo chodźć winno przedewszystkiem o demagogię.

Co do innych mandatów posełskich z Królestwa, to, jak wiadomo, z Łodzi wyjdzie na postać żyd-łitwak, a w gub. suwalskiej litwin. Z dotychczasowych posłów przejdą bez wielkiej trudności, jak sądzi „Słowo”, pp. Dymsha (gub. siedlecka), Harusewicz (tomżyńska), Parczewski (kaliska), Świeżyński (radomska) i Jaroński (kielecka). W gub. płockiej uważać można za pewny wybór p. Jerzego Gościńskiego, sekretarza Central. Tow. Roln., narodowego demokracja.

W gub. warszawskiej po zręczeniu się p. Marjana Kniorskiego, wypłynęła kandydatura p. Henryka Radziszewskiego, znanego ekonomisty i kilkoletniego korespondenta z Petersburga pism polskich.

W gub. piotrkowskiej rozegra się walka między zwalczanym przez Dem. Nar. dotychczasowym posłem p. Wł. Zukowskim, a inżynierem Lempickim. W gub. lubelskiej wreszcie secesja dem. nar. przy pomocy żywców postępowych prowadzi na postać p. Plewńskiego, który był członkiem drugiej Dumi, przeciwko kandydującemu również znanemu posłowi Nakonecznemu.

Demonstracje robotnicze w Petersburgu.

W Petersburgu unieważnione zostały wybory pełnomocników do robotników miejscowych fabryk. Wiadomość ta wzbudziła do tego stopnia robotników fabryki Newskiej, że urządziła demonstrację na znak protestu. O godz. 8 rano we wtorek na placu fabryki zgromadziło się tysiąc przeszło robotników, którzy ze śpiewem na ustach udali się na Szlisselburski prospekt. Ruch uliczny został wstrzymany. W tym czasie zastrejkowała również wielka fabryka „Palja”. Robotnicy opuścili fabrykę i przyłączyli się do robotników z zakładów Newskich. W południe zastrejkowała fabryka „Maksweja”. Dalszych informacji o przebiegu strejku brak.

Dokumenty komisji kolonizacyjnej.

Właściciele czterech majątków, które postanowiono w Poznaniu wywłaszczyć, otrzymali przedewszystkiem pismo, które w przekładzie na polski brzmi:

Uchwała.

Królewska Komisja Kolonizacyjna dla Prus Król. i Poznańskiego uchwała na swem posiedzeniu z dnia 10 października 1913 r. położony w powiecie ... a w tomie ... księgi gruntowej na stronie ... zapisany, a należący do p. ... majątek ... wszystkie majątki ... prawnymi przynależnościami oraz z głównym majątkiem jedną gospodarczą tworzące parcelę i obszary, do których właściciel może wnieść prawo własności, naaby drogą wywłaszczenia, na mocy §§ 13. 15. 17 prawa z dnia 20 marca 1908. spis praw rocznik 1908 na stronie 29.

Poznań, 10 października 1912. Król. Komisja Kolonizacyjna dla Prus i Królestwa Poznańskiego. Prezydent ...

Zgodę powyższego opisu z oryginałem poświadczają: Poznań, 10 października 1912. ...

W dwa dni potem interesanci otrzymali drugie pismo, proponujące dobrowolną sprzedaż treści następującej:

Przesławszy JWielmożnemu Panu uchwałę z d. 10 października 1912 o wywłaszczeniu ... jestem gotów pertraktować z Panem co do sumy wynagrodzenia i

wobec tego proszę JWielmożnego Pana uprzejmie o podanie mi żądanej sumy w przeciągu jednego tygodnia. Hezga od dnia odbioru powyższego pisma. Gdyby w przeciągu tego terminu Pańska odpowiedź nie nadeszła, uważałbym to za odrzucenie pertraktacji. Gransch.

W sprawie testamentu s. p. Elżby Orzeszkowej.

W piśmie rosyjskiem „Riecz” ukazała się sensacyjna wiadomość o wdrożeniu śledztwa sądowego w sprawie ukrycia testamentu s. p. Orzeszkowej i że pod zarzutem ukrycia testamentu i skrzywdzenia wskutek tego rodziny zmarłej pisarki stanęła dawna jej lektorka i długoletnia przyjaciółka, p-ni O.

Wiadomość ta, która powtórzyła pisma polskie, jest nowym aktem niekwestionowanego szantażu, ofiarą którego stała się p-ni O. ze strony pewnych osobników, którzy, nie przebiegając w środkach, potrafili nadużyć tak dobrej wiary jednego z nadweskich adwokatów, jak i wiary poważnego rosyjskiego pisma, aby przez rozgłos wyrzucić silniejszy nacisk i uzyskać okup, którego dotąd w inny sposób wyrwać się im nie udało.

Publikacja ta, zawierająca ohydny napasę na czyste imię i cześć zanych, niepokalanej prawości ludzi, oburzyła wiele mieszkańców Grodna, pośród których oboje pp. O. cieszą się głębokim i zasłużonym poważaniem, tudzież liczą wielu przyjaciół, najwięcej zaś oburzyła tych, którzy, patrząc z bliska i świadomie będąc wszystkich spraw dotyczących spadku po s. p. Orzeszkowej, mieli sposobność stwierdzenia szlachetności, wysokiej humanitarnej oraz ofiarności obojga pp. O.

Jeszcze za życia wielkiej pisarki, na pierwszą wiadomość o chorobie jej, śniadając zaczęli do Grodna nieznanie nikomu, podejrzane wiele indywiduali różnego typu, wieku, płci, wiary, mienia się krewnymi bądź jej samej, bądź któregoś z dwóch jej mężów: Orzeszki czy też Nahorskiego, natargiwie domagające się widzenia się z chorą. Po zgonie zaś zlecało się całe stado kruków, żądne żeru, wyobrażające, że s. p. Orzeszkowa pozostałaby musiała wielki, krociowy majątek i że z niego da się coś urwać, byle dobrze a sprytnie wziąć się do rzeczy. Ujawienie treści testamentu rozwiązało wiele złudzeń.

Majątek zmarłej, prócz domu i ruchomości w Grodnie, wynosił około 40 tysięcy rubli, z których kilkanaście tysięcy zostało zapisane dla krewnych drugiego jej męża — Stanisława Nahorskiego i drugie tyle na różne legaty, zaś pozostałość razem z domem, biblioteką, zbiory, prawa autorskie El. Orzeszkowa przeznaczyła na rzecz pp. O, dla których żyła serdeczną i długoletnią przyjaźnią.

Państwo O. ludzie niezależni, zamężni, bezdzietni, postąpili ze spadkiem w sposób, jaki im obywatelskie i społeczne przekonania ich dyktowały, jak zaś postąpili, świadczy o tym może Tow. Przyj. Nauk w Wilnie, Tow. Opieki nad dziećmi w Grodnie, inne instytucje społeczne i niezamierzona kształcąca się młodzież.

W rodzinie drugiego męża s. p. Orzeszkowej, śród której są również osoby szanowne i poważane, znalazły się jednak osobniki pozostające na niższym szczeblu stanowiska społecznego, które poczuły się rękoma przez testament pokrzywdzone. Osoby te nie rozumieją, że pomiędzy nimi a Orzeszkową pokrewieństwa żadnego nie ma i że jako krewni męża zmarłej, praw do spadku mieć nie mogą. Gdy nie pomogły

napastowania, groźby, różne propozycje i próby, rozpoczęli one kampanję, zmierzającą do obalenia testamentu, stworzyli legendę o rzekomym istnieniu i ukryciu innego późniejszego testamentu, sporządzono na rzecz krewnych męża i podali, za pośrednictwem adwokata, skargę do prokuratora oraz ośmielili się ponadto publicznie w prasie rzucić błętną na pp. O.

Jaki zysk osiągnie i z jaką nagrodą się spotka ta „dostojna samowładca rodzina” s. p. Orzeszkowej, przyszłość niedaleka pokaże. Państwo O. starają się usilnie sami o najszybsze przeprowadzenie śledztwa, które wykaże niskozę podobnej napaści na ich czyste imię i honor.

Tak się oto przedstawia inkryminowana sprawa testamentu s. p. Orzeszkowej w świetle prawdy, urzędowo stwierdzenie faktów nie każe zbyt długo na siebie czekać.

Ostroga.

Z Towarzystwa Pomologicznego.

Jak się dowiadujemy, departament rolnictwa odmówił udzielenia zapomogi wileńskiemu Tow. pomologicznemu na 1912 r., motywując swą odmowę wyczerpaniem specjalnego kredytu, natomiast przyrzekł skutecznie prośbę Towarzystwa w roku przyszłym i udzielił subydium na instruktora przy Towarzystwie w kwocie 900 rubli; na zorganizowanie doświadczalni z zastosowaniem różnych nawozów i roczynów stosowanych w ogrodnictwie — 300 rb., wreszcie na rozwój działalności 1.200 rb. Wnieiono również podanie o udzielenie zapomogi na utrzymanie ogrodu pomologicznego.

Nie udzielono natomiast zapomogi istniejącej przy Tow. pomologicznym spółce owocowej. W 1913 r. departament rolnictwa przyrzekł jednak wydać subydium na majstra przetworów owocowych i na zakup potrzebnych narzędzi, ogółem przeszło 2.000 rb. Warto zaznaczyć, że spółka owocowa pracuje coraz intensywniej.

Obecnie posiada składy własne przy ul. Konej, fabrykę przy zbiegu Trockiej i Zawalnej, wreszcie własny sklep spółkowy przy ul. Wileńskiej. Przetwory owocowe spółki znajdują coraz większy zbytna na rynku warszawskim, moskiewskim i w południowej Rosji, nie mówiąc już, że miejscowe sklepy chrześcijańskie stale nabywają marmolady i pasty do sprzedaży.

Obecnie skład nasion Tow. pomologicznego zajęty jest wypróbowaniem zdolności kielkowania nasion znajdujących się na składzie. Warto zaznaczyć, że skład sprzedaje nasiona, których zdolność kielkowania stwierdzona została przez specjalną komisję, złożoną z pp. M. Kwintowej, kierownika stacji doświadczalnej w Biniakoniach W. Lastowskiego i agronoma p. Turkiewskiego.

Instruktor Towarzystwa, p. Dziegielewski, zwiedza obecnie ogrody ziemiańskie i udziela wskazówek przy opatrywaniu ich na zimę i sadzenia drzewek. Towarzystwo opracowuje plany kilku nowych ogrodów, z uwzględnieniem współczesnych wymagań obojczy i warunków klimatycznych naszego kraju.

X.

Informacje i pogłoski.

Subsydja rządowe dla Wil. Tow. Rolniczego

Wileńskie Towarzystwo rolnicze wniosło podanie o udzielenie T-wu

zapomogi na 1913 r. na najrozmaitsze ulepszenia w zakresie rolnictwa w gub. wileńskiej na ogólną sumę 58,285 rb.

Towarzystwo sumę powyższą pragnie obrócić na różne cele, wśród których na wyróżnienie zasługują pozycje instruktorów hodowli bydła, majstrów i asystentów kontroli obór, wystawy premjowania bydła włościńskiego, na utrzymanie stacji doświadczalnej, na badanie gleby w różnych miejscowościach w gub. wileńskiej, na organizację wypożyczalni narzędzi rolniczych, na urządzenia konkursów i badanie maszyn rolniczych, na zbiorowe doświadczania z nawozami sztucznymi, na organizację kursów mleczarskich, hodowli bydła i t. d. i t. d.

Oprócz tego wniesiono podanie o udzielenie zapomogi na utrzymanie szkoły wroneskiej w sumie 10 tysięcy rubli.

Z departamentu rolnictwa otrzymano wiadomość, że niektóre pozycje z prośzonego sybudyum zostały już uwzględnione.

Przechowywanie dokumentów tajnych.

Minister sprawiedliwości wydał okólnik polecający sędziom śledczym oddawanie dokumentów tajnych na przechowywanie naczelnikom załóg miejscowych.

Marki jubileuszowe.

Ekspedycja papierów państwowych ukończyła już przygotowywanie marek jubileuszowych ku upamiętnieniu 300-lecia Domu Romanowów. Marki te oddane zostaną do sprzedaży w początkach stycznia 1913 r. Marki powyższe wykonane mają być w stylu rosyjskim z XVII wieku w kilku barwach.

Odpowiedzialność poselska.

Kwestja odpowiedzialności posłów za mowę, wygłaszana w Dumie niejednokrotnie rozważana w pierwszym departamencie Rady Państwa przeniesiona została obecnie do senatu, który obradować będzie nad nią w dn. 15 (28) h. m. Obrady o tyle będą ciekawe, że senat rozstrzygnąć ma kwestję zasadniczo i na przyszłość.

Patriarchat i sobór cerkiewny.

Nadprokurator synodu Sabler w mowie, wygłoszonej na ostatnim posiedzeniu synodu oświadczył, że prawdopodobnie w lutym 1913 r. z powodu 300-lecia Domu Romanowów ogłoszony zostanie manifest o przywróceniu patriarchatu i zwolaniu soboru.

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE.

Kalendarzyk. Dziś, we czwartek — św. Wincentego Kadł. wędł. now. st. — św. Rafała Arch.; jutro — św. Serafina, wędł. now. st. — św. Krysztyń.

SPRAWY MIEJSKIE.

— Roboty kanalizacyjno-wodociągowe odbywają się obecnie w pięciu punktach miasta: w ogrodzie Bernardyńskim, na ul. Wileńskiej od mostu Zielonego do ul. Świętojeńskiej, na ul. Portowej, oraz w dwóch punktach na ul. Wielkiej — od Cielitnika do załki Zamkowego i około cerkwi Piatnickiej.

Dziś rozpoczynają się roboty na ul. Konej, wstrzymane przed miesiącem. Naogół wszystkie te roboty będą zakończone z nastąpieniem zimy, a natomiast będą prowadzone przez całą zimę roboty na ulicy Rudnickiej systemem tunelowym.

— Stary plan miasta. Archiwista miejski, p. W. Giszbert-Studnicki, wyszperał w bibliotece we Wrocławiu stary plan m. Wilna z 1648 r. ze wskaza-

nien wszystkich współczesnych budowli.

Wobec tego, że podczas robót kanalizacyjnych w mieście plan taki mógłby oddać wielkie usługi, prezydent miasta zwrócił się listownie do magistratu wrocławskiego z prośbą, czyby nie można na jakiś czas otrzymać ów plan dla skopiowania takowego na użytek Zarządu miejskiego.

STOWARZYSZENIA.

— Z Tow. rolniczego. Proszono nas o zaznaczenie, że posiedzenie Rady Towarzystwa wileńskiego rolniczego, oraz komitetów wobec odbywających się wyborów odbędzie się nie w zwykłym terminie 15 (30) h. m., a nieco później. O dniu posiedzeń członkowie zawiadomieni zostaną przez zaproszenie.

TEATR, MUZYKA I SZUKA.

— Teatr polski miejski. Dziś po cenach znizowanych świetna arcywesoła komedia, pełna miłoty z wercw, pogodą i humorem napisanych scen „W gołębniku”.

Jutro po raz drugi potężne arcydzieło Stanisława Wyspiańskiego „Warszawianka”, które na premierze doznało entuzjastycznego przyjęcia, oraz „Psychic” Wł. Renarda.

W sobotę wspaniały dramat Tolstoj „Smierć Iwana Groźnego” z St. Knake-Zawadzkiej w roli cara Iwana. Prasa tak polską jak i zagraniczną jednogłośnie przyznała temu znakomitemu artyście palmę pierwszeństwa za niezwykłe odtworzoną postać cara, podnosząc drobiazgowo a mistrzowsko przeprowadzoną, psychologicznie prawdziwą kreację. Dramat rozgrywa się w Moskwie na dworze carskim Iwanowym i posiada całą, pełną barwę ówczesnego życia obyczajowego, panującego wśród bojarów i dworzan carskich. Występuje cały personel teatru. Rolę carowej odtworzył utalentowana artystka p. Podgórska. Nowe dekoracje i kostiumy wernie według historycznych wzorów skopjowane sprowadzają dyrektora z Warszawy.

ODCZTY I WYDAWNICTWA.

— Odczyt o kooperacji. W wileńskim Stowarzyszeniu rzemieślniczym ul. Pałacowa (Dworcowa) Nr. 11 o g. 5 m. 15 po południu odbędzie się pierwszy z zapowiadanych odczytów inżyniera A. Szklennika na temat o kooperacji. Wczorzem o g. 8 i pół odegrał będzie pierwszy akt z „Zaczarowanego koła” Rydla i farsa w 1-ym akcie „O. S. S. czyli wyprawa ślubna” Feldmana, po skończeniu tańca.

RÓŻNE.

— Zjazd inżynierów kolejowych. Wczoraj o godz. 11 rano w lokalu zarządu kolei Poleskich rozpoczęły się obrady XXX zjazdu inżynierów kolejowych wydziału drogowego. Przybyło około 60 delegatów rozmaitych kolei.

Przewodniczący prof. Karejsza, dyrektor petersburskiego instytutu drogi komunikacji, wczorzem w klubie Szlacheckim odbył się bankiet wydany dla gości przez zarząd kolei Poleskich.

Program zjazdu obejmuje: w sobotę zwiedzenie nowego mostu na rzecę Prypeci w Łuńcu, w niedzielę — roboty kanalizacyjnych w mieście i we wtorek wycieczkę do Libawy dla obejrzenia miasta i portu.

Zamknięcie zjazdu nastąpi we środę 17 (30) h. m. wieczorem.

— Po skasowaniu generał-gubernatorstwa wileńskiego. Uwolnieni zostali od obowiązków urzędników do specjalnych zleceń przy b. generał-gubernatorstwie wileńskim następujący polacy: Adam hr. Hutten-Czapki, Aleksander hr. Grabowski i p. Henryk Słiziej.

— O „Dniu Pogotowia”. Do godz. 12 w południe dnia wczorajszego p. Korolek, przydujący, posiadał w swym ręku 4 tysiące rubli ze sprzedaży marek w d. 7 (20 i 8 (21) h. m. Lecy cyfra ta nie może być wskazanym dochodem rzeczywistego, gdyż więcej niż połowa sprzedających do tego czasu jeszcze nie złożyła sprawozdań i gotówek. O-

blizczenie ostateczne nastąpi jutro po jutrze.

— „Pracowite piątki”. W najbliższym piątku dnia 12 (25) h. m. wznowione zostanie zbiorowe zycie ubrań dla najbardziej potrzebujących pod nazwą „Pracowite piątki” objęła w roku bieżącym ks. Michałowa Ogińska z Plungian. Sympatyczna ta praca w latach ubiegłych przysparzała działwie ochrony i niepozostających pod żadną opieką mnóstwo ciepłych ubrań na zimę. Niezawodnie i w sezonie bieżącym ubrań będzie nie mniejszą niż dawniej.

Złożono na barchany dla najbardziej potrzebujących: Ks. Michałowa Ogińska 50 rb. z Łopacińska 3 rb. K. Kiersnowska 2 rb. Ordynatowa K. Tyszkiewiczowa 20 rb. Wojewódzka 3 rb. Z. Kognowicka 5 rb. W. Zawadzka 5 rb. hr. A. Czapka 5 rb. generałowa Palewiczowa 5 rb. M. Jeleńska 5 rb. B. Kupczuk 3 rb. K. Mazyńska 2 rb. J. Kupa 5 rb. J. Strumiłłowa 5 rb. A. Czapka 3 rb. d-r Jabłonowa 2 rb. z Salomonowiczów Zablowna 2 rb. z Kosiakowską 3 rb. M. Benisławski 3 rb. K. Jężykiewiczowa 2 rb. A. Jężykiewiczowa 1 rb. K. Kostrowiczowa 1 rb. Wyzomska 1 rb. M. Czarnocka 1 rb. J. Kiewliczowa 1 rb. W. Jankiewiczowa 1 rb. panny Jurgienowiczowa 1 rb. panny M. Jankiewiczowa 1 rb. A. Niezabitowska 3 rb. hr. J. Kossakowska 3 rb. i 65 arszyn. M. Chłanu. S. Kostrowicka 1 rb. J. Mierzejewski 3 rb. E. Dmochowiczowa 3 rb. A. Jeleńska 2 rb. M. Montwilla 5 rb. J. Jałowicka 5 rb. Łucian 168 rubli.

— Niefortunna próba. Główny zarząd intendentury postanowił, by przed próbą, zamiast wydawania żołnierskich pieniędzy w naturze, wydawać im pieniądze, aby sami sobie bieliznę kupowali. Uchwała ta została wprowadzona na czyn i po pewnym okresie dokonano sprawdzenia o ile bielizna była dobrej jakości. Okazało się, że przy tym sprawdzeniu, że ogółem procent żołnierszy zupełnie nie posiadał bielizny, wobec czego od roku 1914 stosowany będzie dawny system.

— Za zęcanie się nad pasierbicą. W tych dniach przed sądem okręgowym, z udziałem sędziów przysięgłych stanęła Teofila Bartoszewiczowa oskarżona o zęcanie się nad swą 6-letnią pasierbicą, Zofią, którego następnem był jej śmierć dziecka. Śledztwo sądowe stwierdziło, że wyrodna matka bez żadnej przyczyny kochała Zosię i to tak okrutnie, iż dziecko miało polamane obręcze mionu, 20 zębów złamanych, oraz mnóstwo siniaków na całym ciele.

Na mocy werdyktu potępiającego sędziów przysięgłych, sąd skazał Bartoszewiczową na pozbawienie praw i osm lat katorgi.

— Pogotowie ratunkowe wczoraj było czynne w 11 wypadkach, w których 3 wyjazdy na miasto i 8 wypadków na stacji Pogotowia.

— Przyjechali do Wilna: (Hotel Europejski): inż. Eugeniusz Plinszczyński, inż. Walerjan Pantog, Antoni Skibiński, ob. Emil Hoffman, ob. Zofia Popławska, ob. Julia Kasprycka, ob. Zenon Kunicki, ob. Adam Hulewicz, ob. Kazimierz Szostak, ob. Julian Przemieniecki.

(Hotel S-1 Georges): ob. Wiktor Kobwiczowa, fabr. Stefan Orłobek, ob. Arnold Podbereski, ob. Gustaw Karłowicz, inż. Mnisław Stupski, ob. Antoni Kinnatt, ob. Helena Kinnattowa.

(Hotel Sokolowski): hr. Alfons Karoli, hr. Paulina Welhorska, ob. Ksawery Wolski, ob. Jan Baranowski, ob. Hipolit Szeszewski, ob. Władysław Protasiewiczowa, ob. Zygmunt Nawlicki.

(Hotel Nizkowskiego): ob. Eugeniusz Kowalewski, ob. Zofia Kowalewska, ob. Wojciech Morawczowski, Teresa Jundziłłowa, ob. Józef Barczewski, ob. Antoni Pełtrajtis, ob. Witold Zaborowski, ob. Aleksander Lewoniewski.

PROWINCJA.

M I N S K.

θ (z) Zjazd Rolniczy jesienny obejmujący następujący program: Dn. 13 (26) h. m. o g. 7 wieczorem posiedzenie Rady T-wa Rolniczego, 14 (27) i 15 (28), od 1-ej po poł. ogólne zgromadzenie członków T-wa Roln.;

3) STANISŁAW WOYNA.

MONIUSZKO W WILNIE.

W roku 1846 jeździł Moniuszko do Warszawy w celu wystawienia tam swojej „Loterii”, co ostatecznie doprowadził do skutku. Okres lat spędzonych w Wilnie między rokami 1840—1846, to historia wspaniałomyślnych i ciężkich wysiłków Moniuszki, pracy na kawałek chleba, nad podniesieniem muzycznej kultury w Wilnie oraz zdobyciem indywidualnej techniki kompozytorskiej i pogłębieniem własnego umysłu i ducha.

Nie zmarnował Moniuszko tego czasu. Wypróbował swoje siły w tworzeniu pieśni, nauczywszy się dobrze pisać na solowy głos ludzki, coraz śmielsze zakreślał plany na przyszłość, a w głowie jego niezawodnie zaczęły powstawać idee dokonania tych reform na polu polskiej opery narodowej, które udało mu się dokonać na polu pieśniarstwa.

Zrozumiał, że w twórczości artystycznej tylko ze szczerego natchnienia i samodzielnego współdziałania intelektu i uczucia wprowadzone kryteria mają trwałą i rzetelną wartość, zerwał z całym konwencjonalnym szablonek ówczesnej polskiej muzyki kompozytorskiej i postanowił słuchać tylko własnej swojej indywidualności, opierając ją na tych samych podstawach, które wykłynał był Chopin ówczesnemu muzykalnemu światu: „Podnoszenie pierwsiemu ludow-

go do potęgi ogarniającej i przenikającej świat cały”.

„Loteria” — pierwsze w Warszawie wystawione dzieło Moniuszki, przejawiające już duże rysy intuicji muzycznej, nie zapowiadające jednak samodzielnego i oryginalnego talentu, nie miała powodzenia. Zdobyła je dopiero „Halka”, napisana w Wilnie między rokiem 1847 — 1848, a wystawiona w Warszawie dopiero w czterech lat później bo w r. 1858. „Halka” organicznie jest już zupełnie obcą bałanym w treści „Don Kichotom” i „Nocelego”. Stoi już ona na pewnej wyżynie niedostępnej jeszcze dla Moniuszki z lat 1840 — 1843-cich.

Na wyżynę tę dopiero po lańcu chu swych pieśni Moniuszko wspiąć się zdołał, bo pieśni jego były temi ogniwami, które go spoiły z ideami przyszłych pomysłów tej miary co „Widma”, lub „Sonety Krymskie”.

Moniuszko bawiąc w r. 1846 w Warszawie, zapoznał się z Tomaszem Nideckim, ówczesnym dyrektorem opery warszawskiej i zapewne zwierzać mu się musiał ze swych planów twórczych, co jak się okazało bynajmniej nie przyniosło pożytków dla Moniuszki następstw.

Nidecki sam był kompozytorem, a przeuczony w Moniuszce współpracownika postanowił z nim walczyć, bynajmniej jednak nie na polu kompozycji. Wprost zamknął do szafy biblioteczną partyturę „Halki”, którą mu Moniuszko w r. 1849 do wystawienia nadesłał i mimo wielokrotnych i najrozmaitszych zabiegów ze strony Moniuszki, oraz

życziwych mu osób, takowej wystawki nie chciał.

O widocznej złości woli Nideckiego przekonać się można z obfitej korespondencji jaką Moniuszko w owe czasy z licznymi swymi przyjaciółmi prowadził. Zresztą Moniuszko jeszcze przed wysłaniem do Nideckiego partytury „Halki”, przeuczył z kim będzie mieć do czynienia.

19. III. 1847 r. píše między innymi do Sikorskiego: „O „Halec” jeszcze gorsze nowiny, postępują jaknajpewniej, bo kradnąc tylko krótkie chwile dobrego humoru, pracuję nad tą partyturą, a jak będzie skończona, to nie będzie wiedział co z nią począć, bo Nid. (eeki) wie już, że muzykant z profesji”.

To co Moniuszko wspomina w powyższym liście o „kradzeniu” chwili dobrego humoru do pracy, było niestety zupełnie prawdziwe. Praca nauczyńska pochłaniała mu całe dnie. „Pojmuje doskonale, jak przy Twojem bakalarskiem zatrudnieniu (toć i moje także!) trudno oddać się poważniejszej pracy”, píše w r. 1850 do Sikorskiego, który użala mu się na przepracowanie.

W r. 1848 napisawszy wielką kantatę mitologiczną p. t.: „Milda”, wypróbował ją w Wilnie (18 grudnia), a w roku następnym 1849 wyjeżdża do Petersburga, zabrawszy z sobą Bonoldiego, w celu urządzenia tam koncertu kompozytorskiego. Na program złożyły się: uwertura koncertowa „Bajka”, wyżej wymienioną kantatą „Milda”, oraz pieśni.

Pomimo, że Moniuszko był jeszcze w owe czasy w Petersburgu zupełnie nieznanym, koncert ten miał

powodzenie niebawem, tak, że musiano go w krótkim czasie powtórzyć. Krytyka jednogłośnie uznała twórczość naszego kompozytora za oryginalną, Glinka zaś i Dargomyżski okazali mu wprost uwielbienie.

Podróż ta jednak oprócz początków sławy, materialnie nie przysporzyła, bo choć koncert udał się i finansowo, to jednak koszała podróży, wynajem sali i orkiestry prawie wszystko pochłonęły. Wprawdzie niektórzy księgarze, opierając się na zdaniach krytyki petersburskiej zaczęli nabywać i wydawać kompozycje Moniuszki, lecz ten ostatni należałoby wyzyskać tego nie potrafił.

W r. 1854 udało się wreszcie Moniuszce zorganizować w Wilnie Towarzystwo Muzyczne, pod nazwą: „Sw. Ceceylja”. Widocznie, że wytrwała praca Moniuszki nad umużkaniem Wilna, zaczęła wydawać pożądane owoce, wszyscy bowiem mieszkańcy z zapalem zaczęli się garnać do Towarzystwa i chętnie poświęcać muzeje wolne od zajęć godzin. Również na r. 1854 przypada pierwsze wykonanie „Halki” w teatrze wileńskim, w czem Wilno wyprzedziło Warszawę o 4 lata.

Tymczasem zbliżał się czas, w którym talent Moniuszki siłą konieczności musiał wypłynąć na szerszą niż Wilno widownię. Następca Nideckiego, (który zmarł w r. 1852) Jan Quattrini odnalazł partyturę „Halki” postanowił ją wystawić. Zdarzenie to byłoby epoką nie tylko w życiu naszego kompozytora. Wystawienie „Halki” w dziejach muzyki polskiej jest przeło-

mem, jest dniem wyzwolenia się z pod przyciśniętych samodzielny rozwój sztuki polskiej wpływów obcych.

Moniuszko zawiadomiony niezwłocznie o nowym obrocie rzeczy, zwrócił się do Quattriniego z prośbą o zwrot dzieła, aby mógł je gruntownie przeobrazić. Pierwotna „Halka” bowiem była operą dwuaktową. Moniuszko rozszerzył ją do 4 aktów, wzbogacił partyturę zasobem dziesięcioletniego doświadczania i dopiero na wystawienie takiej się zgodził.

Dalsze losy „Halki” i jej twórcy są już więcej wiadome, w każdym razie przekraczają granice niniejszego szkicu.

Moniuszko opuścił Wilno na zawsze w r. 1858 przeprowadzając się na stałe do Warszawy. Zawsze, do końca życia tęsknił za Wilnem, które kochał namiętnie, i nieraz mówił, że nie umie pojąć życia poza jego obrębem. Chociaż znał Wilno doskonale i od tak dawna, lubował się jednak niem bezustannie. Okolice Wilna zawsze go tak zachwycały, jak gdyby je ujrzał po raz pierwszy i zwiędzenie ich było dla niego największą rozrywką. Nawet oglądanie ich uspokajało go kiedy był smutnym, lub wzruszonym.

14 (27) o g. 10 rano — posiedzenie sekcji ogrodniczej;

15 (28) o g. 7 wiecz. — posiedzenie sekcji agronomicznej i hodowlanej;

16 (29) o g. 10 rano — zebranie sekcji leśnej i hodowlanej i

17 (30) o 11 rano — zebranie członków T-wa, interesujących się rozwojem tkactwa i drobnego przemysłu.

Porządek zebrania ogólnego obejmujący następujące sprawy:

1) wybór nowych członków,

2) sprawy bieżące,

3) sprawozdanie z wystawy na sion,

4) sprawozdanie z wystawy rolniczej i hodowlanej,

5) referat p. Wielkaminowa-Ziernowa o organizacji zjazdu działaczy rolnych,

6) referat tegoż W.-Z. o zorganizowaniu księgi rolnodowój bydlarostwa,

7) referat p. Rokuna specjalisty hodowlanego w organizowaniu związków hodowlanych, jako czynnika, podnoszącego dochodowość gospodarstw i poprawy hodowli,

8) sprawozdanie komisji z organizowania kursów hodowli i gospodarstwa mlecznego,

9) referat p. Bokuna o korzyści udzielania drobnych miejscowych wystaw hodowlanych,

10) sprawozdania z prac sekcji,

11) sprawozdania z prac oddziałów powiatowych i

12) referaty, odczyty etc. o ile zostaną zameldowane do Rady T-wa przed posiedzeniem.

9 (27) Teatr Polski. Dziś 1-c przedstawienie teatru, który tu przybył po odniesionych sukcesach w Kijowie. Na początek wystawione będzie „Welele“, jutro, w piątek — „Straceni“, Koneczńskiego.

9 (28) Koncert p. Dulkiewiczówny. Sprawdział o sali klubu Kupieckiego tłumy publiczności, prawie wyłącznie żydowskiej i rosyjskiej. Rodzaj muzyki koncertantki (pieśni rosyjskiej i cygańskiej) jest o tyle specjalny, że wymaga też i specjalnego upodobienia.

Inna numery, a mianowicie, wiolonczela p. Orbińskiego i baryton p. Krzywickiego mogły być bez żadnej przyczyny dla słuchaczy opuszczone.

Grodno. Urzędnik grodzieńskiego zarządu miasta i dóbr państwa, Kuźniecowa, rozpowszechnianie loterii klasycznej Król. Polskiego został skazany przez sędziego miejskiego grodzieńskiego na 75 rb. grzywny z zamianą na 10 dni aresztu.

Wileńsk. Dnia 7 (20) b. m. rozpoczęły się obrady II-go zjazdu lekarzy, działaczy społecznych i radnych organizacji lekarsko-sanitarnych gub. wileńskiej. Przybyło około 60 delegatów.

We wtorek w petersburskiej izbie sądowej rozważano sprawę ks. Władysława i małżonków Chowańskich. Sprawa polegała na następującym: P. Chowański ożenił się przed laty z prawosławną, która w r. 1914 przyjechała katolicyzmem. Następnie małżonkowie skłonili swe dzieci, nie mając jeszcze lat 14, do przyjęcia katolicyzmu.

Sąd okręgowy wileński skazał pp. Chowańskich na 2 tygodnie twierdzy. Sędzią waleńskim, zaś, który skazał chłost, na istnienie od obywateli na 3 miesiące.

Złota sędziwa petersburska skierowała sprawę do umorzenia wobec przedawnienia, tem samem zwalniając oskarżonych od wszelkiej odpowiedzialności.

Nowel, gub. wileńska. W nocy 22 września (5 października) we wsi Iwanowie nieznanymi złodziejami po wyłamaniu krat w oknie wzięto miejscowej wykradki kilkunastu przedmiotów z aparatu cerkiewnego wartości 1500 rb. Mógłby inkradzić, ukradziono duży owanializ, srebrnej złotonej oprawie, kadzielnice i t. p.

Z Królestwa.

Ministerstwo w Warszawie. Pod przewodnictwem prezydenta miasta Warszawy odbyła się, z udziałem kolegiów magistratu i pp.: hr. Ostrowskiego, Piana Welońskiego i kustosa muzeum p. Chranowskiego, pierwsza narada w sprawie budowy muzeum w Warszawie. W sprawie budowy muzeum w Warszawie. W sprawie budowy muzeum w Warszawie.

Kolej elektryczna pod Warszawą. Minister Gierlach otrzymał pozwolenie na przeprowadzenie studjów elektrycznych w kolejkach podjazdowych z Warszawy do Żyrardowa, Błonia i Grojca, na przestrzeni 106 wiorst.

Wybuch kółka. We wtorek w południe w Warszawie, podczas próby kółka w fabryce „Drzewiecki i Jędrzejewski“ nastąpił wybuch. Obecni przy katastrofie dwaj kotlarze zostali mocno poturbowani.

Tow. przyjaciół sztuk graficznych. Art. malarz Fr. Bismund, znany kwatermistrz polski Ignacy Łopiewski, antykwaryusz p. Heronim Wilder jako założyciele, otrzymali od władz sanacji na otwarcie w Warszawie Tow. przyjaciół Sztuk Graficznych. Pierwsze zebranie organizacyjne odbędzie się w połowie listopada.

Rezerwiści turcy. Zamieszkał w Warszawie i Król. Polak, rezerwista turcy otrzymali z konsulatu tureckiego w Petersburgu wezwanie do wyjazdu do ojczyzny.

Wszystcy mężczyźni do 40 lat wieku mają niezwłocznie uregulować swoje interesy i udać się do konsula tureckiego w Odessie, skąd będą wysłani do Noworossyjska, gdzie armii tureckiej.

Fabryka sztucznego jedwabiu. W związku z gub. warszawskiej, w związku z gub. warszawskiej, w związku z gub. warszawskiej.

W Warszawie i Król. Polak, rezerwista turcy otrzymali z konsulatu tureckiego w Petersburgu wezwanie do wyjazdu do ojczyzny.

Wszystcy mężczyźni do 40 lat wieku mają niezwłocznie uregulować swoje interesy i udać się do konsula tureckiego w Odessie, skąd będą wysłani do Noworossyjska, gdzie armii tureckiej.

Fabryka sztucznego jedwabiu. W związku z gub. warszawskiej, w związku z gub. warszawskiej, w związku z gub. warszawskiej.

W Warszawie i Król. Polak, rezerwista turcy otrzymali z konsulatu tureckiego w Petersburgu wezwanie do wyjazdu do ojczyzny.

Wszystcy mężczyźni do 40 lat wieku mają niezwłocznie uregulować swoje interesy i udać się do konsula tureckiego w Odessie, skąd będą wysłani do Noworossyjska, gdzie armii tureckiej.

Fabryka sztucznego jedwabiu. W związku z gub. warszawskiej, w związku z gub. warszawskiej, w związku z gub. warszawskiej.

W Warszawie i Król. Polak, rezerwista turcy otrzymali z konsulatu tureckiego w Petersburgu wezwanie do wyjazdu do ojczyzny.

Wszystcy mężczyźni do 40 lat wieku mają niezwłocznie uregulować swoje interesy i udać się do konsula tureckiego w Odessie, skąd będą wysłani do Noworossyjska, gdzie armii tureckiej.

Fabryka sztucznego jedwabiu. W związku z gub. warszawskiej, w związku z gub. warszawskiej, w związku z gub. warszawskiej.

W Warszawie i Król. Polak, rezerwista turcy otrzymali z konsulatu tureckiego w Petersburgu wezwanie do wyjazdu do ojczyzny.

Wszystcy mężczyźni do 40 lat wieku mają niezwłocznie uregulować swoje interesy i udać się do konsula tureckiego w Odessie, skąd będą wysłani do Noworossyjska, gdzie armii tureckiej.

Fabryka sztucznego jedwabiu. W związku z gub. warszawskiej, w związku z gub. warszawskiej, w związku z gub. warszawskiej.

W Warszawie i Król. Polak, rezerwista turcy otrzymali z konsulatu tureckiego w Petersburgu wezwanie do wyjazdu do ojczyzny.

Wszystcy mężczyźni do 40 lat wieku mają niezwłocznie uregulować swoje interesy i udać się do konsula tureckiego w Odessie, skąd będą wysłani do Noworossyjska, gdzie armii tureckiej.

Fabryka sztucznego jedwabiu. W związku z gub. warszawskiej, w związku z gub. warszawskiej, w związku z gub. warszawskiej.

W Warszawie i Król. Polak, rezerwista turcy otrzymali z konsulatu tureckiego w Petersburgu wezwanie do wyjazdu do ojczyzny.

Wszystcy mężczyźni do 40 lat wieku mają niezwłocznie uregulować swoje interesy i udać się do konsula tureckiego w Odessie, skąd będą wysłani do Noworossyjska, gdzie armii tureckiej.

Fabryka sztucznego jedwabiu. W związku z gub. warszawskiej, w związku z gub. warszawskiej, w związku z gub. warszawskiej.

W Warszawie i Król. Polak, rezerwista turcy otrzymali z konsulatu tureckiego w Petersburgu wezwanie do wyjazdu do ojczyzny.

Wszystcy mężczyźni do 40 lat wieku mają niezwłocznie uregulować swoje interesy i udać się do konsula tureckiego w Odessie, skąd będą wysłani do Noworossyjska, gdzie armii tureckiej.

Fabryka sztucznego jedwabiu. W związku z gub. warszawskiej, w związku z gub. warszawskiej, w związku z gub. warszawskiej.

W Warszawie i Król. Polak, rezerwista turcy otrzymali z konsulatu tureckiego w Petersburgu wezwanie do wyjazdu do ojczyzny.

Wszystcy mężczyźni do 40 lat wieku mają niezwłocznie uregulować swoje interesy i udać się do konsula tureckiego w Odessie, skąd będą wysłani do Noworossyjska, gdzie armii tureckiej.

Fabryka sztucznego jedwabiu. W związku z gub. warszawskiej, w związku z gub. warszawskiej, w związku z gub. warszawskiej.

W Warszawie i Król. Polak, rezerwista turcy otrzymali z konsulatu tureckiego w Petersburgu wezwanie do wyjazdu do ojczyzny.

Wszystcy mężczyźni do 40 lat wieku mają niezwłocznie uregulować swoje interesy i udać się do konsula tureckiego w Odessie, skąd będą wysłani do Noworossyjska, gdzie armii tureckiej.

Fabryka sztucznego jedwabiu. W związku z gub. warszawskiej, w związku z gub. warszawskiej, w związku z gub. warszawskiej.

W Warszawie i Król. Polak, rezerwista turcy otrzymali z konsulatu tureckiego w Petersburgu wezwanie do wyjazdu do ojczyzny.

Wszystcy mężczyźni do 40 lat wieku mają niezwłocznie uregulować swoje interesy i udać się do konsula tureckiego w Odessie, skąd będą wysłani do Noworossyjska, gdzie armii tureckiej.

Fabryka sztucznego jedwabiu. W związku z gub. warszawskiej, w związku z gub. warszawskiej, w związku z gub. warszawskiej.

Z sa kordonu.

§ Sprawa szpiegowska. Tajemniczy jeździec ofiarujący swe usługi władzom austriackim, do których pisał listy, nazywa się Grabowski. Przyznał się przed policją krakowską, że donosił sąsiadom meciarstwu o rzekomym spisku, podawał fałszywe nazwiska spiskowców, bawiących w Krakowie, donosił, że jest członkiem Stowarzyszeń, opisywał fałszywe posiedzenia. Aresztowano go, gdy wrócił do Krakowa, a następnie do Warszawy. Kłócił się pomiędzy młodzieżą uniwersytecką. Często też na nim zarzut szpiegostwa wojskowego.

§ „Ziemia polska“. W Krakowie, odbyło się zgromadzenie Towarzystwa „Ziemia polska“. Celem Towarzystwa jest utrzymanie ziemi polskiej w polskich rękach, osiedlenie włościan na kresach i parcelacja większych obszarów pomiędzy włościan. Uchwalono założyć oddział T-wa w Krakowie.

§ 10-lecie Związku polskiego. W Katowicach odbył się uroczysty obchód 10-letniej rocznicy istnienia organizacji robotniczej pod nazwą: Polskie Zjednoczenie zawodowe. W uroczystości uczestniczyli posłowie: ks. Pospiech i prezes organizacji, poseł Sosniński.

§ Zakaz przedstawiania. Z Katowic donoszą, że w Hucie Królewskiej miało się odbyć zabawa towarzyska Sokola miejscowego, połączona z przedstawianiem „Karpackich Górali“. Policja dopatrzyła się jednak w „Karpackich Góralach“ tendencje antyrządowe i przedstawienia zakazała.

Z Rosji.

* * Echa niesubordynacji na polu Chodyńskim. Ukończono zostało już śledztwo w sprawie znanego zajeźdźcy, jakie miało miejsce podczas wielkiej rewji wojskowej na polu Chodyńskim pod Moskwą w obecności Monarchy, gdy żołnierz z karabinem w ręce wybiegł z szeregu dla podania Najjaśniejszemu Panu prośby o uwolnienie go od służby wojskowej. Nazwa się on Bachurin i jest szeregowcem 2-go Sofijskiego pułku piechoty.

Biegącego żołnierza usiłował zatrzymać minister wojny Suchomlinow, który go pochwylił za kurtkę i general-gubernator warszawski Skalon, lecz Bachurin wyrwał się z ich rąk i podbiegł do Cezarza.

Dowódca wojsk okręgu moskiewskiego XXI go, pod sąd z artykułu 106 ks. XII kodeksu wojennego, grożącego w stosunku do winy: karą śmierci katorgą bezterminową lub od lat 12 do 20.

* * Roztworzenie. Z Woroneża donoszą, że uwieczony został za roztworzenie 100.000 rb. pieniędzy klienteli adwokat prywatny do spraw kolejowych Gannin.

Heliodor o swojej nieczere. Młody Heliodor nadał list do red. „Wiecz Wrem“, w którym zaprzecza rozszepianym przez prasę pogłoskom, jakoby opuścił pustynie Floryszczewska i oświadcza, że nieczego więcej nie pragnie, jak zwrócenia sukni duchownej i jak zbawienia oczekuje chwali, gdy to nastąpi.

Heliodorowcy. Z Caryyna donoszą do „Wiecz Wrem“, że na przybyłego na poświęcenie cerkwi biskupa Aleksieja dokonali heliodorowcy zuchwałego napadu. Policja zarządziła bezczelnie aresztowania.

Jak wiadomo, turcy zaarrestowali broń i amunicję, sprowadzane z Francji przez woły tureckie. Obecnie Francja zażądała zapłaty za zaarrestowane transporty, na co Turcja się zgodziła. Okazuje się więc, że Francja stała się dostawcą nie armii serbskiej, lecz tureckiej.

Z Wiednia donoszą, że dwa zewnętrzne forty adrijskopolskie zostały zdobyte przez bułgarów w tym samym czasie, co do zdobycia przednich kolumn bułgarskie oblegają południowo-zachodni, zachodni i północny fronty fortyfikacji adrijskopolskich. Turcy bronią się rozpaczliwie, bułgarzy każdy zdobyty okop połowy okupują dużym rozlewem krwi. Wszędzie dochodzi do ataków na bagnety, co dowodzi o zacietości ataków i obrony.

Grecka armia skoncentrowała się na linii Gribowo-Kostoki, które w poniedziałek zostały przez greków zdobyte. Turcy skoncentrowali się i okopali w Strewino, gdzie musi nastąpić walna bitwa.

Flota grecka bombarduje strategiczne punkty wybrzeży.

Z serbskiego pola walki poważniejsze wiadomości nie nadeszły. Ostatnie telegramy donoszą, że toczy się zacietą walka w okolicach Nowego Bazaru.

(Doniesienia telegraficzne) (T. A. P.)

WIEŚCI Z EUROPY.

Moskwa. Duma uchwaliła ofiarować na rzecz ludności słowiańskiej, cierpiącej z powodu wojny 50 tysięcy rubli.

Wiedeń. „Allgem. Ztg.“, odpowiadając na głosy prasy zagranicznej, proponując aby Europa powierzyła Anstrji mandat w celu przywrócenia status quo na Bałkanach w razie zwycięstwa koalicji oświadcza: „dziękujemy Europie za zaszczytne zaufanie, lecz będziemy bronili tylko własnych interesów, zaś rolę żandarmerii Europejskiej odwołujemy“.

Pariz. Ogłoszono o zachowaniu przez Francję neutralności przez czas wojny bałkańskiej.

kolwiek stanowczych kroków na Bałkanach, Rosja znalazłaby się w o-dosobnieniu, bez swych sojuszników Francji i Anglii, stojących w sprawie bałkańskiej po stronie Turcji, a nie państw słowiańskich.

Cesarz Wilhelm w Wiedniu. Po Wiedniu krąży mało wiarogodne pogłoski, jakoby w d. 9 (22) bm. cesarz Wilhelm, zachowując jaknajściszej nieugiętość, odwiedził miał cesarza Franciszka Józefa.

Jest wielu naczynych świadków, którzy widzieli i poznali ces. Wilhelm.

Zaprzestanie napaści ze strony gazt wiedeńskich na Rosję łączy z tą wizytą, której wynikiem ma być również i to oświadczenie Anstrji, że zajęcie przez serbów Sandzaku Nowo-Bazarskiego nie będzie uważane jako casus-belli, o ile nie będzie długotrwałe.

Aprobata polityki Sazonowa. W sferach wiedeńskich otrzymała wiadomość idącą via Londyn, że w tych dniach nastąpi ogłoszenie laskawego reskryptu na imię Sazonowa, z zaleceniem nadal trwać w obranym kursie politycznym Rosji. Reskrypt ten ma być jakby zadośćuczynieniem za napaści, jakie spadły na Sazonowa ze strony niektórych organów prasy rosyjskiej i kół społecznych.

Do Szan. Prenumeratorów. Wobec kończącej się kwartalu, Administracja „Kurjera Litewskiego“ uprzejmie prosi o jaknajśpieszniejsze nadsyłanie przedpłaty celem uniknięcia zwłoki w przesyłaniu pisma.

Administracja „KURJERA LITWESKIEGO“.

WOJNA NA BAŁKANACH.

Z Petersburga donoszą, że generał Renenkampf jedzie jako ochotnik do Bułgarii.

W ministerium spraw zagranicznych oświadcza, że Rosja zażąda od Turcji aby nie operowała na morzu Czarnem, jak również Anstrji i Włochy mają zażądać, aby nie operowała na morzu Śródziemnym.

Turecki poseł w Londynie telegrafował do Konstantynopola, że Grey oświadczył o gotowości Anglii okazania poparcia Turcji w wojnie obecnej.

„Voss. Ztg.“ donosi, że fabryki niemieckie zażądały od Serbji zapłaty pieniędzy za 224 wagony wpa- oświadcza, że Bułgaria była zaskoczona niespodziewanie obecnymi wypadkami. Podobno 200 wagonów broni i amunicji, jak również działa obłożone dla armii bułgarskiej, jeszcze nie są gotowe. Posiadana amunicja może armia bułgarska operować zaledwie dwa miesiące.

Wobec kończącej się kwartalu, Administracja „Kurjera Litewskiego“ uprzejmie prosi o jaknajśpieszniejsze nadsyłanie przedpłaty celem uniknięcia zwłoki w przesyłaniu pisma.

Administracja „KURJERA LITWESKIEGO“.

WOJNA NA BAŁKANACH.

Z Petersburga donoszą, że generał Renenkampf jedzie jako ochotnik do Bułgarii.

W ministerium spraw zagranicznych oświadcza, że Rosja zażąda od Turcji aby nie operowała na morzu Czarnem, jak również Anstrji i Włochy mają zażądać, aby nie operowała na morzu Śródziemnym.

Turecki poseł w Londynie telegrafował do Konstantynopola, że Grey oświadczył o gotowości Anglii okazania poparcia Turcji w wojnie obecnej.

„Voss. Ztg.“ donosi, że fabryki niemieckie zażądały od Serbji zapłaty pieniędzy za 224 wagony wpa- oświadcza, że Bułgaria była zaskoczona niespodziewanie obecnymi wypadkami. Podobno 200 wagonów broni i amunicji, jak również działa obłożone dla armii bułgarskiej, jeszcze nie są gotowe. Posiadana amunicja może armia bułgarska operować zaledwie dwa miesiące.

Wobec kończącej się kwartalu, Administracja „Kurjera Litewskiego“ uprzejmie prosi o jaknajśpieszniejsze nadsyłanie przedpłaty celem uniknięcia zwłoki w przesyłaniu pisma.

Administracja „KURJERA LITWESKIEGO“.

WOJNA NA BAŁKANACH.

Z Petersburga donoszą, że generał Renenkampf jedzie jako ochotnik do Bułgarii.

W ministerium spraw zagranicznych oświadcza, że Rosja zażąda od Turcji aby nie operowała na morzu Czarnem, jak również Anstrji i Włochy mają zażądać, aby nie operowała na morzu Śródziemnym.

Turecki poseł w Londynie telegrafował do Konstantynopola, że Grey oświadczył o gotowości Anglii okazania poparcia Turcji w wojnie obecnej.

„Voss. Ztg.“ donosi, że fabryki niemieckie zażądały od Serbji zapłaty pieniędzy za 224 wagony wpa- oświadcza, że Bułgaria była zaskoczona niespodziewanie obecnymi wypadkami. Podobno 200 wagonów broni i amunicji, jak również działa obłożone dla armii bułgarskiej, jeszcze nie są gotowe. Posiadana amunicja może armia bułgarska operować zaledwie dwa miesiące.

Wobec kończącej się kwartalu, Administracja „Kurjera Litewskiego“ uprzejmie prosi o jaknajśpieszniejsze nadsyłanie przedpłaty celem uniknięcia zwłoki w przesyłaniu pisma.

Administracja „KURJERA LITWESKIEGO“.

WOJNA NA BAŁKANACH.

Z Petersburga donoszą, że generał Renenkampf jedzie jako ochotnik do Bułgarii.

W ministerium spraw zagranicznych oświadcza, że Rosja zażąda od Turcji aby nie operowała na morzu Czarnem, jak również Anstrji i Włochy mają zażądać, aby nie operowała na morzu Śródziemnym.

Turecki poseł w Londynie telegrafował do Konstantynopola, że Grey oświadczył o gotowości Anglii okazania poparcia Turcji w wojnie obecnej.

W TURCJI. Konstantynopol. Poseł angielski oświadczył W. Porcie, że Anglia podczas wojny bałkańskiej zachowuje będzie neutralność.

Konstantynopol. W dniu 11 (24) b. m. upływa ostateczny termin przelicytowania greckich okrętów handlowych z morza Czarnego przez Dardanele.

Konstantynopol. Taryfy celne w wysokości 100 proc. od wartości towarów włoskich zostały cofnięte, a rozciągnięte zostaną na państwa bałkańskie.

WOJNA Z CZARNOGÓRZEM. Plawica. Bombardowanie Taraboszu rozpoczęło się rano w d. 9 (22) b. m. i trwało do godziny czwartej.

WOJNA Z SERBIA. Konstantynopol. Donoszą o energicznej akcji turków w okręgach Gusiniego i Bojanowie.

Białogród. Według urzędowych informacji armia gen. Jankowicza zajęła całą okolicę Laby i wstąpiła na Kossowe Pole. Przystąpiła została w niedzielę dn. 7 (20) b. m. Zburzona przez turków linia kolejowa naprawiono. Pociągi z Branji dochodzą do Preszowa.

WOJNA Z BUŁGARIA. KONSTANTYNOPOL. Rozpoczęła się wielka bitwa w okręgu adrijskopolskim. Turcy atakują. Obydwie strony poniosły wielkie straty.

Konstantynopol. W pobliżu Erikliszwaronu kawalerii tureckiej rozbił kawalerię bułgarską.

Konstantynopol. W czasie bombardowania Warny trzy torpedowce bułgarskie usiłowały wyjść z portu, lecz po otrzymaniu znaczących uszkodzeń zmuszone zostały powrócić do portu.

Sofja. Wojska bułgarskie w d. 5 (18) b. m. zajęły obydwa brzozy rzeki Maricy w bliskości Mustafapasy i weszły do miasta, gdzie znalazły duże zapasy prowiandów i furazj.

Sofja. W szeregu wsi w okręgu Razlog pozabijano i pokaleczono przez cofających się turków przeszło 400 chrześcijan bułgarskich.

Sofja. Rząd bułgarski zaprzecza wiadomościom tureckim o przejęciu turków na terytorjum bułgarskie. Ani jeden żołnierz turecki nie przekroczył granicy. Armia bułgarska napiera na Adrijanopol.

Sofja. Mocarstwa wystąpiły z propozycją wprowadzenia neutralności morza Czarnego.

Konstantynopol (telegram specjalny). W okolicy Adrijanopola padają deszcze, które popsuły drogi. Komunikacja utrudniona. Dostawa amunicji opóźniona się. Koncentracja sił zakończona. Walna bitwa rozstrzygnie się zapewne około Kepriulu.

Konstantynopol (telegram specjalny). Bułgarzy podchodzą do Adrijanopola od strony Mustafapasy i ze strony Kirkilissy. Z tej ostatniej strony bułgarzy w dn. 8 (21) b. m. zajęli miasteczko Kaskiej położone o 20 kilometrów od Adrijanopola. Od strony Mustafapasy bułgarzy znajdują się na połowie drogi między tą stacją a Adrijanopolem. Podane wiadomości o domniemanem odparciu bułgarów poza Mustafapasę i o wkroczeniu przez turków do Chermandy są nieprawdziwe. Wali Adrijanopola wydał odezwę, w której wzywa kobiety do opuszczenia miasta i uprzedza ludność o możliwości bombardowania miasta. Wiele rodzin z Adrijanopola przybyło do Konstantynopola.

Konstantynopol. Uporczywie powtarzane są tu wieści, że turcy po dokonaniu bombardowania wyładowali w pobliżu Warny. Trzy transporty wojsk wysłano stąd morzem w dn. 9 (22) b. m. na morze Czarne.

KONSTANTYNOPOL. Oczekiwana jest wielka bitwa pod Adrijanopolem. Obawiają się rozruchów w stolicy w wypadku niepowodzenia oręża tureckiego. Główna uwaga skierowana jest na teatr wojny bułgarskiej, gdzie będzie zdecydowany los całej wojny. Na giełdzie panuje popłoch. Walory znaczenie spadły.

Konstantynopol. Urzędownie komunikują, że wojska tureckie przeszedłszy do kroków zaczepnych i zbliżywszy się do Demerycza napotykały na wschód od rzeki Tunđzy znaczne siły bułgarskie i zaatakowały je. Wywiązała się krwawa bitwa z przebiegiem pomyślnym dla armii tureckiej. Wojska tureckie armii zachodniej pod Kalimanez spotkały wojska bułgarskie. Walka trwa.

Konstantynopol. Cztery bułgarskie, przybyłe z Bułgarii łącznie z włościanami bułgarskimi zgromadziły się w okolicach Defile-Kremy i zaatakowały turków, którzy przeszedłszy do ataku rozbił i zniszczyli czety.

Sofja. Wojska bułgarskie przeszły do kroków zaczepnych na całej linii. Turcy w panice ustępują, porzucając haubice, karabiny, zapasy żywności i amunicji. Ludność turecka ucieka z domów. W niektórych wsiach żołnierze bułgarscy przygarnęli dzieci drobne, porzucone przez rodziców.

Awangarda bułgarska dotyka najbliższych punktów Kirkilisse i dosięga linii fortów i redut Adrijanopola.

W miejscowości Mustaf-pasza bułgarzy znaleźli 100 tysięcy kilogramów zboża. Nastroj wojsk doskonały.

Turcy do niewoli nie wzięli ani jednego bułgara. Jeńcy tureccy znajdują w wojsku bułgarskim życzliwą opiekę.

WOJNA Z GRECJA.

Konstantynopol. W okręgu eja-sońskim turcy wzięli do niewoli oddział kawalerii greckiej.

Ateń. Przybyły cztery kontrtorpedowce, kupione w Anglii.

Ateń. Podobno w ostatniej bitwie zabito konia pod następującą troną.

Konstantynopol. „Ag. Otom.“ donosi o zwycięstwie turków pod Ateńsem.

Ateń. Po dokonaniu energicznego ataku przez wojska greckie armia turecka, składająca się z 22 batalionów i 6 baterji, opuściła pozycje i cofnęła się do Serwji. Wydano rozkaz o ogólnem cofaniu się.

TELEGRAMY „Kurjera Litewskiego“.

Telegramy Ag. Petersburskiej.

Z dnia 10 (23) października.

CHOROBA J. C. W. CESARZEWSKA CZERNA NASTĘPCY TRONU. Petersburg. Biuletyn z d. 10 (2

Z RYNKU ZBOŻOWEGO.

(podane przez Redakcję „Tygodnika Rolniczego”).

Zawierająca na Bałkanach wciąż wpływ swój na rynek zbożowy wywiera. Wprawdzie pod wpływem zawarcia pokoju między Włochami a Turcją, oraz większych szans zlokalizowania wojny na półwyspie Bałkańskim sytuacja rynku zbożowego europejskiego staje się wiele pewniejsza, jednak do uspokojenia się tego rynku jeszcze nie przyszedłoby chyba dojdzie.

Dla pszenicy widoki z punktu widzenia konsumentów są najlepsze. Przyczyną tego jest olbrzymi urodzaj tegoroczny Stanów Zjednoczonych i wzmożony eksport tego zboża stamtąd. Stany Zjednoczone korzystają obecnie z bardzo wysokich cen europejskich i, pomimo wysokich fraclitów okretowych, wywożą tyle pszenicy, iż własne ich bardzo małe zapasy wcale się nie zwiększają.

Gorzej przedstawia się zaopatrzenie Europy w jęczmień i żyto. Znaczna część tych zbóż przychodzi z krajów nadmorskich i portów rosyjskich morza Czarnego. To też w ostatnim tygodniu ceny na te zboża nie uległy prawie redukcji, gdy dla pszenicy znacznie spadły w stosunku do bardzo wy-

sokich cen z przed dni 8-10, a tylko w ostatniej chwili znów nieco się podniosły — wobec obaw komplikacji stanu rzeczy na Bałkanach.

Nastroj rynku Stanów Zjednoczonych odbija w sobie dobrą koniunkturę dla nich rynków europejskich. Translokacje na dalsze terminy wskazują jednak, iż liczą się tam z możliwością poprawy sytuacji politycznej, a z nią niższe cen na zboża.

Na rynkach rosyjskich wewnętrznych tendencja stała, chociaż ruch niewielki z racji bezdroży, a częściowo przerwanej już na północny nawigacji.

W portach morza Czarnego zupełny zastój, chociaż widoki na możliwość przewozu zboża nieco się poprawiają.

W portach bałtyckich ruch niezbyt wielki. Tendencja dla żyta jest mocna, dla owsa słabsza, z imeni zbożami spokojnie.

CENY ZBOŻA.

Table with 2 columns: Item (e.g., Żyło na termin bliższy), Price (e.g., 212 1/2). Includes sub-section 'Boniesienia telegraficzne Ag. Pet.' with prices for Berlin, Praga, etc.

Table with 2 columns: Item (e.g., Owies na termin bliższy), Price (e.g., 183 1/4). Includes sub-section 'Lipawa, 8 X (w kop. za pud.)' with prices for various types of grain.

GIEŁDA.

Table with 2 columns: Item (e.g., Nastroj dla walorów państwowych), Price (e.g., 95.17). Includes sub-section 'Oblig. Towarzystwa Kredytowego m. Włosa' with interest rates.

Table with 2 columns: Item (e.g., 5% premjówka I em. 1861 r.), Price (e.g., 460.-). Includes sub-section 'Akcie banków ziemskich' with prices for various banks.

Table with 2 columns: Item (e.g., 5% Lisy zast. Tow. Kred. m. Włosa), Price (e.g., 80.5). Includes sub-section 'Rzut oka na lato.' with text about summer work.

nie są właściwie kwintesencją lata. Chociażby nawet całe lato było względnie piękne, jednak sposobność wyzyskania tych piękności nastąpić może się po większej części przez czas krótki, gdy usuwamy się od wszelkich obowiązków zawodowych i gdy cały czas wyjątkowo do nas samych należy. Wczasy te poświęcamy zwykle wypoczynkowi lub podróżom. Po większej części osiągnąć pragniemy oba te cele jednocześnie „podróżą dla wypoczynku”.

Cel upragniony, nazywany „wypoczynkiem”, można trafniej nazwać „wzmocnieniem sił”, gdyż właściwie w większości wypadków zależy na przywróceniu osłabionemu organizmowi energii życiowej, oraz na uzbrojeniu się przed nadchodzącą zimą, by sprostać wymaganiom, stawianym przez życie towarzyskie i obowiązkowi zawodowe.

Głęboka wiara w moc leczniczą natury polega na przekonaniu, iż wszelki uszczerbek, który organizm poniósł w ciągu roku lub nawet dłuższego czasu, szybko powetować się daje. To też nie ulega żadnej wątpliwości, iż pobyt na letnisku przy dobrym odżywianiu, spokoju i na świeżym powietrzu, jest bardzo celowy, lecz pomysły wyniki zbyt krótkiego wypoczynku mogą być

tylko przejściowe. I rzeczywiście już wkrótce po powrocie do poprzednich warunków i do zwykłych zajęć, dawne uczucie zmęczenia i wyczerpania daje się zauważyć. Bardzo naturalny ten objaw przypomina o tem, że zasób naszych sił znów zaczyna się wyczerpywać i że dlatego też niezbędnym staje się zająć specjalnej substancji odżywczej, by tym sposobem siły nagromadzone w lecie zachować, utrwalic i możliwie powiększyć. Tego rodzaju odżywcza substancja dla nerwów jest Sanatogen Bauera, który utrzymuje system nerwowy w stanie świeżości i sprawności. Systematycznie dostarcza organizmowi nowych zasobów sił, odświeża krew i reguluje funkcje poszczególnych organów. Ponieważ Sanatogen Bauera jest i wrostrawny, wiele osób, cierpiących na osłabiony żołądek lub na zaburzenia organów trawienia, przyjmując go regularnie wraz z codziennym pożywieniem. Każdemu, kto nie jest jeszcze Sanatogenu Bauera, radzimy środek ten spróbować. Szczegółowy sposób użycia znajduje się przy pudełkach, które nabyć można w aptekach i składach aptecznych. Pudełko oryginalne jest tylko z czerwoną banderolą.

Advertisement for SPERMIN-POEHL. Includes text: 'WYSTRZEŻAJCIE SIĘ FALSYFIKACYI', 'Należy zwrócić uwagę na nazwę SPERMIN-POEHL', and an image of the product box.

Advertisement for W. URBAŃSKI. Includes text: 'BIELIZNA męska, znana z dobrego kroju, na wszystkie wymiary', 'Wielki Wybór Wyrobów Pończosznich', 'Getry oraz Kaftany i Szale do polowania z wełny „Angora”', and 'Warszawa, Wierzbowa 2.'

Advertisement for 'Uczeń 8-aj klasy Szkoły...'. Includes text: 'Uczeń 8-aj klasy Szkoły...', 'Kupno i sprzedaż', 'Kartofle gatunku Wollana', 'Owies ruski na obroki', 'Interesa hand. i majątk.', 'Do sprzedania...', 'Do sprzedania...', 'Poszukuje nabywcę do...', 'Posady i prace.'

Advertisement for BENTALL'S. Includes text: 'SIEKACZE SZARPACZE ROZDRABIACZE ŚRUTOWNIKI GNiotOWNIKI', 'oryginalne BENTALL'S POLECA ALFRED GRODZKI, WARSZAWA, 33, Senatorska.'

Advertisement for 'Agentów-kolporterów i zastępców'. Includes text: 'Agentów-kolporterów i zastępców', 'poszukujemy wszędzie za wysokim wynagrodzeniem, płatnym zaraz.'

Advertisement for 'WYDAWNICTWA ROK III. Rocznik Gebethnera i Wolffa'. Includes text: 'WYDAWNICTWA ROK III. Rocznik Gebethnera i Wolffa KALENDARZ Encyklopedyczno-Praktyczny na rok 1913'

Advertisement for 'Zakład ogrodnicy PLEBAŃCZYKA'. Includes text: 'Zakład ogrodnicy PLEBAŃCZYKA w Wilnie, Wileńska 10.', 'Poleca na posadę, od zaraz, bardzo dobrego OGRODNIKA (z żoną, z rodziną).'

Advertisement for 'WYDAWNICTWA GEBETHNERA I WOLFFA'. Includes text: 'WYDAWNICTWA GEBETHNERA I WOLFFA NOWOŚCI! T. Kończyński. Zawrotne drogi. Powieść współczesna na tle dążeń kobiecych. Cena rb. 1.60'

Advertisement for 'Otrzymano w wielkim wyborze Bieliznę Damską. BRACIA ALSZWANG, Wielka 72.'

Advertisement for 'Pensjonat „SAVOY” w Krakowie'. Includes text: 'Pensjonat „SAVOY” w Krakowie otwarty z d. 1-ym października r. b. przy ulicy Krupniczej 1. 22, 1-sze piętro.'

Advertisement for 'Rocznik Gebethnera i Wolffa'. Includes text: 'Rocznik Gebethnera i Wolffa zawierający nadto wszelkiego rodzaju informacje kalendarzowo-astronomiczne, geograficzne, etnologiczne, polityczne, chronologiczne, historyczne, statystyczne i t. p. powinien znajdować się we wszystkich domach polskich. Cena kop. 60, w oprawie karton. kop. 80.'

Advertisement for 'OGŁOSZENIA DROBNE. Nauka i wychowanie. Biuro Nauczycielski Jasińskiej, Warszawa, Włodzimierska 19.'

Advertisement for 'Poszukuje nabywcę do...'. Includes text: 'Poszukuje nabywcę do... wago, niezłe prosperującego, mieszczańskiego w najrozsądniejszej dzielnicy. Można przystąpić do interesu z kapitałem 5000 rubli. Wiadomość: Wilno, Wileńska 39 m. 0, d. g. 11-12, od 5-6.'

Advertisement for 'RZEŻĄCZKE i upfawy w ostrej i chronicznej formie szybko i radykalnie leczą zupełnie nieszkodliwy środek (użyte wewnętrznie) „TIELERIN” doktora medycyny uniwersyt. w Genewie GORCZOWSKIEJ.'

Advertisement for 'DRUKARNIA JÓZEFA ZAWADZKIEGO w WILNIE'. Includes text: 'DRUKARNIA JÓZEFA ZAWADZKIEGO w WILNIE. PRZYJMUJE WSZELKIE ROBOTY W ZAKRESIE DRUKARSTWA WCHODZĄCEGO.'

Advertisement for 'W Petersburgu Informacje i zlecenia'. Includes text: 'W Petersburgu Informacje i zlecenia. Szybko i akuratnie udzielane są informacje i zaliczanie zleceń: prawne, handlowe, prywatne, w wszystkich instytucjach sądowych, administracyjnych, publicznych i t. p. przez ludzi kompetentnych.'

Advertisement for 'Potrzebna nauczycielka...'. Includes text: 'Potrzebna nauczycielka do jednej dwunastoletniej dziewczynki — francuska, niemiecka konwersacja; dobra muzyka; 500-600 rb. Biuro Nauczycielskie S. Kijakowskiej, skwer 8-to Jerski 3. 67363'

Advertisement for 'Potrzebni: pomicnik...'. Includes text: 'Potrzebni: pomicnik szkolny z 4-klasowym wykształceniem. Adres: Stacja Moskiewska - Brzeskiej drogi Żelaznej Stacji kolejowej Łęgów - majątek Państwowy, Zarządzającemu gorzelnicą 67363'